

Dzhemelinska L.V.

candidate of economic sciences, senior professor NTUU «KPI»

ANALYSIS OF CLOSED AND OPENED INNOVATION MODELS ARE USED BY ENTERPRISES

It was done analysis of closed and opened innovation models are used by enterprises. There were provided recommendations as for their possible usage by Ukrainian small and medium enterprises.

Keywords: small and medium enterprises, innovative activity, opened innovation models in enterprise innovative activity, closed innovation models in enterprise innovative activity.

Кавтун О.П.

ст.викладач кафедри НТУУ «КПІ»,

Круш Н.П.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В статті розглянуті та проаналізовані методичні підходи до оцінки інноваційного потенціалу підприємств. Запропонований комплексний підхід базується на використанні системи показників. На їх основі побудовано інтегральний показник, який свідчить про рівень інноваційного потенціалу

Ключові слова: інноваційний потенціал, потенціал підприємства, комплексний підхід, інноваційний розвиток.

Вступ. Проблема формування інноваційного потенціалу та його оцінки на підприємствах різних галузей економіки є актуальною з точки зору теорії та практики. Зарубіжний досвід підтверджує, що зростання економіки в розвинутих країнах переважно здійснюється за рахунок інноваційних чинників(факторів).

Відповідно до концепції економічної стабілізації і росту в Україні основою забезпечення економічної безпеки, переходу економіки країни до фаз пожвавлення і росту мають стати інновації, а інноваційний шлях розвитку відзначено у числі основних пріоритетів [1]. Перехід суб'єктів господарської діяльності на інноваційний шлях вимагає наявності певного інноваційного потенціалу як основи розвитку. Конкретний суб'єкт господарювання може розвиватися шляхом інновацій, тільки володіючи певним інноваційним потенціалом, необхідним для реалізації ринкових можливостей. При цьому управління інноваційним розвитком цього суб'єкта розглядається як засіб приведення його потенціалу у відповідність до можливостей і загроз, що виникають у зовнішньому середовищі. Відповідно

в процесі управління інноваційним розвитком необхідно проводити оцінку достатності інноваційного потенціалу з метою розробки адекватної стратегії його реалізації і розвитку. Тобто вибір напрямків і варіантів інноваційного розвитку суб'єкта господарювання [2] передбачає аналіз і оцінку достатності інноваційного потенціалу.

Дослідженню інноваційної проблематики приділено значну увагу в роботах багатьох вітчизняних вчених: В. Александрової, О. Амоші, А. Гальчинського, В. Гейця, Н. Краснокутської, О. Кузьміна, С. Ягудіна. Серед зарубіжних дослідників, які здійснили значний вклад у розвиток теорії інновацій, варто відзначити Р. Акоффа, Л. Водачека та О. Водачкової, П. Друкера, Р. Фостера, Й. Шумпетера. Важливі аспекти цінності персоналу і розвитку висококваліфікаційного персоналу, їх ролі в розвитку підприємства досліджуються в роботах таких вчених, як І. Петрова, Д. Козенков, К. Соломенко Е. Якубова та інших. Водночас, варто зазначити, що проблема комплексної оцінки інноваційного потенціалу підприємства і управління його розвитком з урахуванням інтелектуальної складової потребує подальшої розробки.

Постановка задачі. Мета статті полягає у дослідженні підходів до його комплексної оцінки на основі уточнення сутності поняття «інноваційний потенціал підприємства».

Результати дослідження. Більшість дослідників розглядають інноваційний потенціал підприємства, як статичну величину, основою якої є наявний потенціал підприємства.

В той же час, варто погодитись з тим, що ІПП є синергічним результатом поєднання та способу управління ними. Інноваційний потенціал підприємства являє собою наявні та приховані можливості залучення та використання ресурсів, спрямованих на сприйняття, впровадження нововведень, які можуть бути залучені для досягнення цілей економічних суб'єктів [4]. Таке визначення акцентує увагу на тому, що інноваційний потенціал є тим підґрунтям, на підставі якого розробляються, впроваджуються на підприємстві нововведення, які надалі зможуть задовольнити потреби суб'єктів господарювання. Але економічні цілі суб'єктів господарювання не завжди є інноваційними.

Основними складовими інноваційного потенціалу підприємства (ІПП) слід вважати виробничо-технологічні, матеріально-технічні, організаційно-управлінські, фінансово-економічні ресурси, які в змозі забезпечити досягнення конкурентних переваг підприємства на основі використання інновацій. Оцінювання цих складових інноваційного потенціалу підприємства треба здійснювати з використанням відповідної системи показників.

Аналіз існуючих підходів до оцінювання інноваційного потенціалу підприємства показав, що вони мають ті чи інші недоліки, які заважають їхньому використанню на практиці, а саме:

– різні підходи до вибору системи показників для оцінки інноваційного потенціалу дають результати, які протирічать один одному;

– використання для визначення інтегрального показника інноваційного потенціалу підприємства таких методів як додавання або множення індивідуальних показників, що входять в систему, приводять до того, що отриманий показник не має економічного сенсу; найбільш розповсюдженими є: вартісний і ресурсний (зокрема, витратний, порівняльний та результативний) підходи; підхід «ГАТ» (загальна методика, за допомогою якої оцінюється часовий проміжок між усвідомленням потреби у новому товарі та його постачанні на ринок); економіко-статистичний та математичний методи; графоаналітичне моделювання потенціалу; коефіцієнтні методи якісної оцінки не є абсолютно об'єктивними і часто научно не обгрунтовані.

У зв'язку з цим для визначення інтегрального показника інноваційного потенціалу підприємства слід застосовувати методи багатовимірної аналізу, які дозволяють за сукупністю індивідуальних показників отримати інтегральний показник.

Для визначення інтегрального показника інноваційного потенціалу підприємства доцільно використовувати метод відстаней [5]. При цьому умовою застосування даного методу є стандартизація значень економічних показників, які входять до матриці досліджень і розподіляються на дві групи: стимулятори і дестимулятори. До стимуляторів належать показники, зростання яких є бажаним, а до дестимуляторів – показники з протилежною властивістю.

Таким чином, розподіл показників на дві групи дає можливість сконструювати так званий еталонний показник, що характеризується максимальними значеннями показників – стимуляторів і мінімальними значеннями показників – дестимуляторів. Після визначення відстаней c_{io} між показником, що аналізується і еталонним показником визнається інтегральний показник y_i за формулою:

$$y_i = 1 - c_{io} / c_o, \quad (1)$$

де

$$c = \bar{c}_o + 2S_o; \quad \bar{c}_o = \sum_{i=1}^n c_{io} / n; \quad S_o = \left[\sum_{i=1}^n (c_{io} - \bar{c}_o)^2 / n \right]^{1/2}$$

n – кількість показників;

S_o – відстань між n -ним показником системи та еталонним показником.

Значення інтегрального показника змінюється в інтервалі від нуля до одиниця. Чим ближче значення y_i до 1 тим вище інноваційний потенціал підприємства.

При цьому, система показників, яка пропонується для комплексної оцінки інноваційного потенціалу підприємства повинна відповідати таким вимогам:

– включати показники, що характеризують інноваційний потенціал за всіма складовими;

- забезпечувати можливість порівняння показників, які використовуються для аналізу на різних підприємствах;
- спрямовуватися на виконання підприємством поточних та перспективних задач;
- має бути узгоджена з існуючою на підприємстві звітністю;
- витрати на збір та обробку інформації згідно обраної системи показників повинні бути мінімальними.

Таким чином, на нашу думку, для визначення інноваційного потенціалу підприємства, до системи показників за різними складовими слід віднести показники, представлені в табл. 1.

Висновки. Інноваційний потенціал підприємства розглядається як комплексна категорія, яка характеризує частоту і ефективність впровадження на підприємстві інновацій, їх розробку, готовність персоналу до змін. Оскільки ризик під час фінансування, модернізації та оновлення виробництва є досить високим, оцінка інноваційного потенціалу підприємства з урахуванням його інтелектуальної складової дасть змогу потенційним інвесторам зорієнтуватися в прийнятті рішень щодо виділення коштів з метою реалізації інноваційної стратегії розвитку. Таким чином, інноваційний потенціал підприємства є важливим інформаційним ресурсом в процесі управління його розвитком.

Означений підхід до оцінки інноваційного потенціалу підприємства базується на використанні системи показників і може бути застосований з урахуванням розширеного числа показників до підприємств різних галузей, організаційно-правових форм, сфер діяльності. Крім того застосування таких моделей дає можливість визначати, удосконалювати та аналізувати структуру управління ІПП. На їх основі побудовано інтегральний показник, який свідчить про рівень інноваційного потенціалу.

Перелік посилань

1. Концепция экономической стабилизации и роста в Украине // Экономическая Украина. - 1998. - № 1. - С. 4-17.
2. Ильяшенко С.Н. Инновационное развитие рыночных возможностей: проблемы управления. - Сумы: ВВП Мрія-1 ЛТД, 1999. - 222 с., 3. - Верба В.А., 3. Новиков І.В. Методичні рекомендації з оцінки інноваційного потенціалу підприємства // Проблеми науки. – 2003. – № 3. – 187 с., с.87
4. Чабан В.Г. Інноваційний потенціал підприємства та його оцінка // Фінанси України. – 2006. – № 5.– 230 с., с. 143
5. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях: Пер. с пол. – Москва.: Статистика, 1980. – 152 с.
6. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 рр.) «Шляхом Європейської інтеграції» / Авт. кол. А.С. Гальчинський, В.М. Геєць та ін.: Нац. ін-т. страт. дослідж. Ін-т. екон. прогнозування НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
7. Александрова, В. Прогнозування впливу інноваційних факторів на розвиток економіки України [Текст] / Александрова В., Скрипниченко М., Федулова Л. // Економіка та прогнозування – 2007. - № 2. – С. 9 – 26.

Показники визначення інноваційного потенціалу

Показник	Позначення	Формула
1	2	3
Фінансова складова		
Доля внутрішніх витрат на НДДКР і придбання технологій в загальних витратах на виробництво	K1	$K1 = \frac{B_{\text{вн}} + B_{\text{п}}}{B_{\text{вс}}}$
Наукоємність продукції, що виробляється	K2	$K2 = \frac{B_{\text{вн}}}{V_{\text{пр}}}$
Забезпеченість інтелектуальною власністю	K3	$K3 = \frac{B_{\text{п}}}{B_{\text{в}}}$
Доля витрат на придбання нематеріальних активів в загальних витратах на дослідження та розробки	K4	$K4 = \frac{B_{\text{п}}}{B_{\text{вддр}}}$
Доля витрат на підвищення кваліфікації кадрів в загальному обсязі витрат на дослідження та розробки	K5	$K5 = \frac{B_{\text{ск}}}{B_{\text{вддр}}}$
Державні джерела фінансування НДДКР	K6	$K6 = \frac{B_{\text{Д}}}{B_{\text{вддр}}}$
Кадрова складова		
Доля робітників, зайнятих дослідженнями та розробками в загальній кількості працюючих	K7	$K7 = \frac{Ч_{\text{вддр}}}{Ч_{\text{вс}}}$
Забезпеченість кадрами найвищої кваліфікації	K8	$K8 = \frac{Ч_{\text{в}}}{Ч_{\text{вддр}}}$
Рівень заробітної плати науково-технічних робітників	K9	$K9 = \frac{ЗП_{\text{нт}}}{ЗП_{\text{в}}}$
Матеріально - технічна складова		
Техніко-технологічна база, призначена для НДДКР	K10	$K10 = \frac{O_{\text{вддр}}}{O_{\text{вс}}}$
Прогресивність обладнання	K11	$K11 = \frac{O_{\text{пр}}}{O_{\text{вс}}}$
Модернізація обладнання	K12	$K12 = \frac{O_{\text{м}}}{O_{\text{вс}}}$
Коефіцієнт введення нової техніки	K13	$K13 = \frac{OB\Phi_{\text{в}}}{OB\Phi}$
Інформаційна складова		
Витрати на інформаційну діяльність	K14	$K14 = \frac{B_{\text{ід}}}{B_{\text{вддр}}}$
Персонал, зайнятий інформаційною діяльністю	K15	$K15 = \frac{Ч_{\text{ід}}}{Ч_{\text{вддр}}}$
Ринкова складова		
Доля інноваційної продукції в загальному обсязі промислової продукції	K17	$K17 = \frac{V_{\text{ін}}}{V_{\text{вс}}}$
Рентабельність інноваційної продукції	K18	$K18 = \frac{P_{\text{ін}}}{V_{\text{вс}}}$
Конкурентоспроможність нової продукції	K19	$K19 = \frac{Ц_{\text{і}}}{Ц_{\text{вддр}}}$

Кавтыш О.П.

ст.преподаватель кафедры НТУУ «КПИ»,

Круш Н.П.

студентка ФММ НТУУ «КПИ»

МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ

В данной статье рассмотрены и проанализированы методические подходы к оценке инновационного потенциала предприятий. Предложенный комплексный подход базируется на использовании системы показателей. На их основе построены интегральный показатель, который свидетельствует об уровне инновационного потенциала

Ключевые слова: инновационный потенциал, потенциал предприятия, комплексная подход, инновационное развитие.

Kavtish O.P.

s.e.k., senior lecturer of NTUU «KPI»

Krush N.P.

student of FMM NTUU «KPI»

METHODOLOGICAL APPROACHES TO EVALUATING INNOVATION POTENTIAL OF THE ENTERPRISE

This article describes and analyzes methodological approaches to evaluating innovation potential of enterprises. The proposed integrated approach based on the use of scorecards. On this basis, construct an integral index, which indicates the level of innovative capacity

Key words: innovative potential, the potential of the enterprise, an integrated approach, innovative development.

Кривда О.В.

к.е.н., доцент НТУУ «КПИ»

Шаранов І.О.

студент ТЕФ НТУУ «КПИ»

ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

У роботі досліджено теоретичні та практичні аспекти залучення іноземних інвестицій в економіку України. Розкрито передумови виникнення проблем інвестування під час фінансової кризи. Показано шляхи подолання цих проблем та перші позитивні зміни.

Ключові слова: економічна криза, іноземні інвестиції, інвестиційний клімат, банківська система, законодавство, країни-інвестори.